

LÄHTEET

Jelli- järjestötietopalvelun www-sivut. Viitattu 4.2.2015. <http://www.jelli.fi>

Juulia Soidinaho. A2 Koulukiusaamis-illasta inspiroitunut opettaja toimi heti. Kulttuurikollektiivisilta. 12.10.2014. Viitattu 12.1.2015. <http://kulttuurikollektiivisilta.blogspot.fi/2014/10/a2-koulukiusaamis-illasta-inspiroitunut.html>

Lajunen, Andell, Jalava, Kemppainen, Pakkanen & Ylenius-Lehtonen. 2005. Turvataitoja lapsille. Turvataitokasvatuksen oppimateriaali. Helsinki: Erikoispaino Oy.

”Leikitkö mun kaa?” Opas ryhmän vetäjälle. 2007. Kuopio: Kuopio nuorisopalvelut vapaa-ajan keskus. Viitattu 24.1.2015. http://tervekuopio.fi/c/document_library/get_file?uuid=bb7104fb-2111-42e9-8c05-25ba523c320f&groupId=29528

Mannerheimin lastensuojeluliiton www-sivut. Viitattu 24.1.2015. <https://mll.fi>

Reilusti ryhmässä. Harjoittelemalla sosiaalisten taitojen taitureiksi. 2013. Helsinki: Mannerheimin lastensuojeluliitto. Viitattu 26.2.2015. <http://mll-fi-bin.directo.fi/@Bin/85dob422ee2f93d647606c7a6d4fa348/1431417938/application/pdf/24230585/muumi-vihko%20pk.pdf>

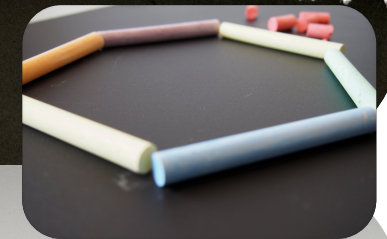
Schopf S. & Tophoven M. 2010. Ollaanko kuitenkin kavereita. 2010. Karkkila: Kustannus-Mäkelä Oy.

Teemakirja Pallo kuuluu kaikille. Helsinki: Lastenkeskus Oy. Viitattu 30.1.2015. <http://www.lastenkeskus.fi/tiedostot/Pallo%20kuuluu%20kaikille%20kirja/PalloKuuluuKaikilleVirikeMat1.pdf>

Webster-Stratton C. 2011. Kuinka edistää lasten sosiaalisia ja emotionaalisia taitoja. Espoo: Oriental xPress Oy.

Kuvat:
Jenni Sofia Kärki

KIUSAAMISEN
ENNALTA-
EHKÄISY
VARHAIS-
KASVATUKSESSA

HARJOITTEITA KÄYTÄNTÖÖN

ANNI RUOHONEN & JENNI SOFIA KÄRKI
SOSIAALIALAN KOULUTUSOHJELMA 2015

SISÄLLYS

Alkusanat

Sivu 3

Tunteet ja niiden tunnistaminen

Sivu 4

Vuorovaikutus piirtämisen keinoin

Sivu 6

Yhteistyötaidot liikunnan avulla

Sivu 8

Hyvät käytöstavat

Sivu 10

Lähteet

Salapoliisin hattu-peli:

Lapset nostavat vuorollaan hatusta tehtäviä. Tehtävänä on vastata kysymyksiin, jotka koskevat anteeksi pyytämistä, kiittämistä yms. Ohjaaja voi itse keksiä kysymyksiä, jotka koskevat arjessa toimimista ja hyviä käytöstapoja.

Ryhmäriipuksen askarteleminen

Annetaan lapsille paperit, joihin valmiiksi piirretty ääriiviivat. Lapset leikkaavat riipuksen ja solmivat langan riipukseen. Riipuksessa lukee ryhmän ja lapsen nimi. Jokainen lapsi laittaa sormenjälkensä jokaiseen riipukseen. Esimerkiksi kaikki riipukset nostetaan yhdelle pöydälle, johon lapset vuorotellen tulevat painamaan sormenjälkensä. Keskustellaan ryhmäriipuksen tarkoituksesta yhdessä.

Milloin hyvä pyytää anteeksi- tarina:

Luetaan lyhyt tarina anteeksipyyttämisestä (esim. MLL- reilusti ryhmässä oppaasta). Lasten tehtävänä on tarinan aikana nostaa peukalo aina ylös, kun tarinassa kuuluisi pyytää anteeksi. Ohjaaja voi muokata tarinaa kohderyhmälle sopivammaksi.

Keskustelua ryhmäriipuksen merkityksestä, kerrataan kaikkien neljän tuokiokerran leikit esim. kuvia apuna käyttäen

ALOITUS	Salapoliisin hattu-peli
TOIMINTA	Ryhmäriipuksen askarteleminen Milloin hyvä pyytää anteeksi- tarina
LOPETUS	Keskustelua ryhmäriipuksen merkityksestä, kerrataan kaikkien neljän tuokiokerran leikit esim. kuvia apuna käyttäen

TARVIKKEET Sormiväri, valmiiksi pahvista tehdyt ympyrät, joissa reiät ja ryhmän nimi, langanpätkät, paperilautaset/alustat, sakset, kynät, hattu, tehtäväpaperiliuskat, musiikki

TAVOITE Empatiataitojen opettelu, anteeksipyyttäminen, oikean ja väärän tunnistaminen, ryhmähengen vahvistaminen

Soveltuu 5-6-vuotiaille lapsille

HEI VARHAISKASVATUKSEN PARISSA TYÖSKENTELEVÄ !

Olemme tehneet opinnäytetyön aiheesta Kiusaamisen ennaltaehkäisy varhaiskasvatuksessa toiminnallisien menetelmin.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli ennaltaehkäistä varhaiskasvatuksessa tapahtuvaa kiusaamista sekä pyrkiä vähentämään jo mahdollisesti olemassa olevaa kiusaamista, toteuttamalla kiusaamista ennaltaehkäiseviä tuokioita 3-6-vuotiaille lapsille päiväkotiryhmissä.

Nykypäivänä kiusaamista esiintyy jo päiväkotikäisten lasten keskuudessa, ja pidämme tärkeänä, että kiusaamiseen puututaan jo varhaisessa vaiheessa myöhempien seuraamusten vähentämiseksi.

Suunnittelimme ja toteutimme neljään eri teemaan liittyvää tuokiota, jotka perustuvat sosiaalisten taitojen kehittämiseen ja ryhmässä toimimiseen varhaiskasvatuksen toimintaympäristössä.

Tämä tiivis ohjevihko sisältää ohjeet tuokioista ja niissä tarvittavista tarvikkeista. Ohjevihko on tarkoitettu opinnäytetyössä mukana olleiden yhteistyöpäiväkotien käyttöön.

Toivomme luovia hetkiä aiheen parissa !

Anni ja Jenni Sofia

ALOITUS Nimileikki lankakerän/ pallon avulla

TOIMINTA Tarina kiusaamisesta & kysymyksiä aiheesta

Paavo Paperi- esimerkki

Tunnepyörä- peli

LOPETUS Nallekortit

TARVIKKEET Lankakerä/pallo, kiusaamis-aiheinen tarina, A5-kokoisia papereita, joihin piirretty hymynaama, pahvista tehty tunnepyörä, nallekortit

TAVOITE Tutustuminen ryhmään, tunteiden tunnistaminen

Soveltuu 5-6-vuotiaille lapsille

Rengasriikko-peli:

Jaetaan lapset pareihin seinään kiinnitettyjen auto-kuvien luo. Lasten tehtävänä on kiinnittää paperiset renkaat oikeille paikoille autoon, niin että toinen lapsi ohjeistaa silmät kiinni olevaa lasta. Vaihetaan vuoroa.

Hernepussin kuljetus eri tavoin pareittain:

Kuljetetaan hernepussia ohjaajan antamalla tavalla paikasta A paikkaan B. Esimerkiksi selät vastakkain, kyljet vastakkain ja vatsat vastakkain. Kuvia voidaan käyttää apuna helpottamaan harjoitteen ymmärtämistä. (esimerkiksi papunet)

Samassa veneessä –leikki:

Lattialle/maahan muodostetaan köydestä iso alue, jonka sisään kaikki lapset mahtuvat. Matkalla vene osuu kiveen, ja hajoo. Aluetta pienennetään, jolloin lasten tulee tiivistää mahtuakseen veneeseen. Pienennetään niin monta kertaa, kuin ohjaaja haluaa.

Jäätyneet hernepussit –leikki:

Jokaisella lapsella on hernepussi pään päällä. Annetaan erilaisia ohjeita liikkumiseen (esimerkiksi pyörien, hyppien), joita lasten tulee noudattaa. Jos hernepussi putoaa, pitää jähmettyä paikoilleen. Jähmettyneen voi pelastaa nostamalla hänen hernepussinsa takaisin pään päälle. Pelastajan tulee kuitenkin varoa, ettei oma hernepussi putoa pelastaessaan toista.

Peitto –leikki: Lapset liikkuvat tilassa musiikin tahtiin annetun ohjeen avulla, esim. yhdellä jalalla hyppien, rapukävellen, kyykkävellen yms. Kun musiikki lakkaa soimasta, lapset menevät kerälle maahan ja sulkevat silmät. Ohjaaja peittää yhden lapsista peitolla. Muut lapset yrittävät arvata, kuka on peiton alla.

Rentoutumisharjoitus

Aluksi lapset ovat jäätyneitä, seisovat paikoillaan jähmettyneinä. Pikkuhiljaa aurinko sulattaa, ja lapset valuvat rentoutuneina maahan makaamaan. Lasten rentoutuessa maassa, käytetään mielikuvaharjoitusta kertomalla rauhallisesti tehtävistä, joista lapset selviytyivät aiemmin. Taustalla on hyvä käyttää rentouttavaa musiikkia, esimerkiksi aiheeseen liittyen veden lorinaa. Pyydetään lapsia rauhallisesti nousemaan ylös rentoutuksen päättyessä.

Kannustusjuoksu piirissä:

Asetutaan piiriin. Jokainen lapsi juoksee piirin ympäri vuorotellen, muiden kannustaessa häntä taputtamalla käsiään ja toistamalla lapsen nimeä.

Pallon kuljetus eri tavoin pareittain:

Kuljetetaan palloa ohjaajan antamalla tavalla paikasta A paikkaan B. Esimerkiksi selät vastakkain, kyljet vastakkain ja vatsat vastakkain. Kuvia voidaan käyttää apuna helpottamaan harjoitteen ymmärtämistä. (esimerkiksi papunet)

Pitkä hyppy ryhmänä:

Yritetään ryhmänä päästä mahdollisimman pitkälle. Yksi aloittaa hyppäämällä tasajalkaa niin pitkälle kuin pääsee. Seuraava jatkaa aina siitä, mihin edellinen hyppäsi, ja näin kaikki hyppäävät vuorotellen. Muut voivat odottaessaan kannustaa vuorossa olevaa hyppääjää. Katsotaan yhdessä miten pitkälle päästiin.

Halaushippa: Pelataan kuten tavallista hippaa, mutta kiinni jäädessään tulee lasten jäädä paikoilleen. Muut voivat pelastaa kiinnijääneet halaamalla heitä.

Kokoonnutaan piiriin, rauhoitetaan toiminta

Sisätiloissa toteuttava tuokio 5-6-vuotiaille:

ALOITUS	Rengasrikko-peli
TOIMINTA	Hernepussin kuljetus eri tavoin pareittain Samassa veneessä -leikki Jäätyneet hernepussit -leikki Peitto -leikki
LOPETUS	Rentoutumisharjoitus

TARVIKKEET Auto-kuvat, renkaat, sinitarra, hernepussit, kehonosakuvat, peitto, köysi, musiikki

Ulkona toteutettava tuokio 3-6-vuotiaille:

ALOITUS	Kannustusjuoksu piirissä
TOIMINTA	Pallon kuljetus eri tavoin pareittain Samassa veneessä -leikki Pitkä hyppy ryhmänä Halaushippa
LOPETUS	Kokoontaan piiriin, rauhoitetaan toiminta

TARVIKKEET Pallot, köysi, kehonosakuvat, merkit hyppypaikalle

TAVOITEET Yhteistyötaitojen kehittäminen, ryhmän yhteishengen kohottaminen, liikuntataidot

Soveltuu 3-6-vuotiaille / 5-6-vuotiaille lapsille

Nimileikki lankakerän avulla:

Lapset istuvat piirissä ja vierittävät lankakerää ristiin rastiin. Ensimmäinen aloittaa sanomalla oman nimensä vierittäessään lankakerän toiselle ja pitämällä langasta kiinni. Jatketaan kunnes kaikilla ote langasta, ja lankakerästä muodostuu "Kaveri-verkko". Lanka keritään takaisin käymällä kierros takaperin, nyt jokainen sanoo sen lapsen nimen, jota kohti lankakerä kulkee. (Nuoremmille lapsille lankakerän tilalla voi käyttää palloa).

Tarina kiusaamisesta:

Luetaan satu kiusaamiseen liittyen, esimerkiksi kirja "Ollaanko kuitenkin kavereita?". Sadun jälkeen keskustellaan aiheesta.

Paavo-paperi -esimerkki

Lapsille jaetaan paperit. Ohjaaja näyttää esimerkkiä rypistämällä paperin rytyyn ja pyytää lapsia tekemään samoin. Kysytään lapsilta voiko paperia enää millään keinolla saada suoraksi. Paperi on kiusattu. Paperin avulla kuvataan, kuinka kiusaaminen jättää elinikäiset arvet, joita ei saa koskaan suoristettua pois. Keskustellaan aiheesta.

Tunnepyörä -peli:

Kukin pyöräyttää vuorollaan tunnepyörää, ja nimeää viisarin osoittaman tunteen. Tämän jälkeen kaikki pelaajat näyttävät kyseisen tunteen/ilmeen kasvoillaan. Lapsi saa kertoa, koska tuntenut kyseisen tunteen ja missä tilanteessa.

Nallekortit:

Lapset valitsevat kymmenestä etukäteen valitusta nallekortista sen, mikä tuntuu sopivammalta kyseisellä hetkellä. Keskustellaan miksi kukin valinnut tietyn kortin.

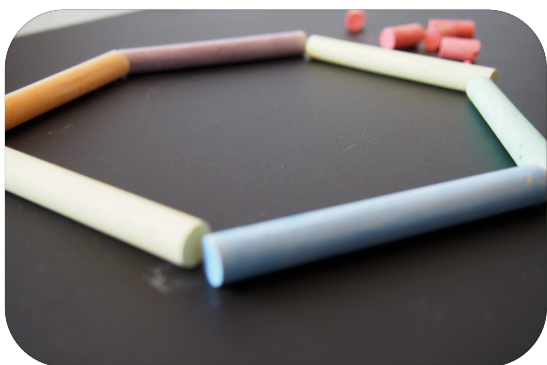
ALOITUS Kuuma peruna -leikki + kiva asia toisesta

TOIMINTA Piirretään yhteistyössä ryhmän kanssa isolle paperille

LOPETUS Erilaisten vuorovaikutustilanteiden luokittelu mukaviin ja ikäviin

TARVIKKEET Pallo, isoja papereita, maalarinteippi, värikyniä, kuvia vuorovaikutustilanteista, hymy- ja surkunaama-kuvat

TAVOITE Osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemus, toverisuhteiden ylläpito, piirustustaidot

Soveltuu 5-6-vuotiaille lapsille

Kuuma peruna:

Ollaan piirissä, yksi lapsi piirin keskellä tai ulkopuolella. Pallo kiertää piirissä, kunnes piirin keskellä oleva huutaa "kuuma peruna". Tällöin se, kenelle pallo jää, siirtyy keskelle ja keskellä oleva liittyy piiriin. Vaihtaessaan paikkoja, tulee lapsien kertoa yksi kehu toisesta.

Piirustus:

Jaetaan lapset 3-4 hengen ryhmiin, piirretään yhteistyössä ryhmän kanssa isolle paperille aiheesta "mitä hauskaa voisimme kaikki tehdä yhdessä päiväkotiryhmän kanssa?" Lopuksi käydään kaikkien ryhmien piirustukset läpi.

Vuorovaikutustilanteiden luokittelu:

Lapset istuvat piirissä. Piirin keskellä kuva iloisesta ja surullisesta kasvosta. Näytetään erilaisia kuvia vuorovaikutustilanteisiin liittyen. Lasten tulee päättää onko kuva iloinen vai surullinen tapahtuma ja kuva laitetaan sen mukaan joko iloisen tai surullisen kasvon alle. Kuvista voidaan myös keskustella.